

en weder, hoe meer hoe beter; maar de akte van beschuldiging in zijn' logischen samenhang blijft eene hoofdzaak, ook in ieder wetenschappelijk geschiedkundig proces. De getuigen zijn vaak wonderlijke snaken, die eene taal spreken, door welker schors wij naauwelijks de kern kunnen onderscheiden, die met allerlei wanstaltige vooroordeelen behebt zijn, en volgens de grilligste, dikwijls kwaadwilligste, beweegredenen hunne verklaringen afleggen. Daarvan komt het, dat wie niet een min of meer duidelijk inzicht van de zaak ten gehoor medebrengt, zoo dikwijls van zijn stuk raakt, en den hardsten schreeuwer of den laatsten spreker gelijk geeft, vooral wanneer die een half vergaan bewijsstuk voor den dag brengt — hoe baroquer van uitdrukking, des te beter!

Ik onthou niet, dat ik met den Heer van der Horst, die mij voor 't overige nec beneficiis nec demeritis cognitus is, eene proeve heb willen nemen, wat iemand te weten noodig is, eer hij de Geschiedenis uit gedrukte of ongedrukte oorkonden, vaak in strijd met de bestaande berigten en overleveringen, wil gaan zamenstellen: ik ben dikwijls uitvoerig geweest in mijne redeneringen, omdat ik mij zelven in die zaak eenige ondervinding toevertrouw, en door voorbeelden heb willen aantoonen, hoeveel om- en uitwegen het veilig is te beproeven eer men zegt: nu ben ik op den weg.

Het belang, dat ik aan mijn' arbeid toeschrijf, is derhalve hoofdzakelijk gelegen deels in de bijzaken, deels in de methode: het is dat belang, waarom de aandrang van vrienden ter uitgave dezer studiën, de overhand behouden over mijne bedenking: Waartoe eene wederlegging van een geschrift, dat twee jaren geleden uitgegeven en grootendeels veroordeeld en vergeten is?

Aan een' duren plicht moet ik voldoen, eer ik deze Voorrede besluit. Het is eene hulde aan den Heer Groen van Prinsterer. Ik zal hem in mijn boek dikwijls aanhalen, dikwijls mij op hem beroepen, dikwijls hem trachten te wederleggen. Zijne inzichten en beschouwingen omtrent de Geschiedenis zijn de mijne niet, en ik twijfel, of zij het ooit zullen worden; maar dikwijls toch komen wij in het voorstellen der feiten overeen. Dat is een onwillekeurige hulde aan zijne groote historische ervarenheid en diepen blik. Die hoedanigheden evenwel vinden minder bestrijders dan zijne eerlijkheid als geschiedschrijver. Het is juist deze, die ter zake van het onderwerp van ons geschrift door den beroemden en scherpzinnigen Schlosser in twijfel getrokken is, en geen' papegaai kan men het kwalijk nemen, indien hij zulk eene krach-